

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

1 Qua ratione in crimine hæresis summarè, & sine figura iudicij
procedatur?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

est, verba illa addita esse: & ita docent Gregor. Lop. Mol. supra, & Sanchez. n. 11. Fatinae. q. 116. n. 112. Decian. n. 21. Percegr. de iure...

4. Notante dixi hos filios priuatos esse donatione causa mortis, quia haec sapit vltimam voluntatem, & aequi ualer successio...

5. Secunda pena, quam ij filij incurrunt, in qua haereticorum filios excedunt est infamia: habetur expresse in dicta. l. quisquis filij vero. C. ad leg. tul. maies. ibi infamia eor. paterna...

6. Sed dubium est, qui nomine filiorum comprehendantur in his penis statutis in l. quisquis. Et dicendum est primo...

7. Quarto non comprehenduntur clerici, quia ratione dignitatis videntur excepti Gigas de crimine laesa maiest. lib. 3. rub. de penis...

8. Secundo non leue dubium est, an comprehendantur filiae in his penis etiam mater crimen laesa maiestatis commiserit...

9. Quomodo non comprehenduntur nepotes, quia in dicta. l. quisquis solemus mentio filiorum facta est. At sub nomine filij in materia...

10. Conceduntur ser defensiones legitimae, citantur partes ad audiendam sententiam, & sententia pronunciat in scriptis.

11. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

12. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

13. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

14. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

15. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

16. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

17. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

9. Denique duo sunt maxime aduertenda. Primo plura es De haereticos non infimae notae affirmare penas eorum in dicta. l. quisquis...

10. Secundo est aduertendum casu quo supradictae penae ad filios committentis crimen laesa maiestatis extendantur...

11. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

12. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

13. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

14. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

15. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

16. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

17. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

18. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

19. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

20. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

21. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

22. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

23. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

24. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

25. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura...

DE
VSTRO
ALAI
TON,

DISPUTATIO VI.

De modo iudicialiter procedendi in causis fidei.

1. In hac disputatione deseruare possunt plura, quae in superioribus dicta sunt. Quae autem desiderari possunt, subiciemus.

PUNCTUM I.

Qua ratione in crimine haereticis summarie, & sine figura iudicij procedatur.

- 1. Posse Inquisitores procedere simpliciter, & de pleno, absque iudiciali strepitu, est decisum varijs rextibus.
2. Non oriantur ad sic procedendum.
3. Expletur quid importet supradicta clausula, simpliciter & de pleno & absque iudiciali strepitu.
4. Integra remanere debent quae sunt iuris naturalis.
5. Omitti potest libellus, & litis contestatio.
6. Agitari, & sententiarum haec causa de bus feriat.
7. Ampuntur dilationum materia.
8. Citatio requiritur, sed unica sufficit.
9. Iuramentum calumniae praestari debet, quomuis si omittatur, non obinde processus vitabitur.
10. Conceduntur ser defensiones legitimae, citantur partes ad audiendam sententiam, & sententia pronunciat in scriptis.

1. In crimine haereticis procedi posse simpliciter, & de pleno & abique aduocatorum, ac iudiciorum strepitu, & figura, deciditur expresse in cap. statuta. in princ. de haereticis, in 6. & notant omnes, & extat constitutio Alexand. V. anno 1251. incipiens, Cupientes inquisitionis negotium, & alia Urbani IV. anno 1261. cuius initium est, Licet ex omnibus. vers. in super duobus negotijs, quae referuntur a Pegna inter litteras Apostolicas, & quarum ipse mentionem facit 3. part. direct. quast. 54. coment. 193. Neque audiendus est Decian. tract. crim. l. 5. c. 54. n. 9. affirmans hoc priuilegium Inquisitoribus concessu intelligendum esse quoad leuia, & non malum praedicialia: non autem in praedicialibus, motus ea ratione, quia crimen haereticis grauissimum est, & multum infamans, ac proinde non debet arbitrio Inquisitoris remitti, vt sic in toto negotio procedat, praecipue cum in e. ut officium, §. 1. de haereticis in 6. dicitur in hoc crimine procedendum esse iuxta canonicas sanctiones, & in §. vers. dicitur, iuxta formam Ecclesiae. Non inquam, audiendus est, quia expresse contra dicitur textui affirmanti sine vlla limitatione, quod in inquisitionibus...

hæreticæ prauitatis negotio procedi possit simpliciter, & de pleno, &c. & ita sine ulla limitatione tradunt Scaccia *de iudic. c. 52. n. 2.* Repert. Inquisit. verbo *ordo, vers. sed quoad telam iudicium*. Rojas *in gul. 145. n. 13.* Pegna *d. comment. 103.* Farinacius *quæst. 85. num. 13.* Neque obicit textus in *cap. ut officium* quia iuxta canonicas sanctiones proceditur, ùm proceditur ex priuilegio, & constitutione Sedis Apostolicæ simpliciter, de pleno, & sine figura iudicij.

2. Verùm etiã Inquisitores possunt hoc priuilegio in causis fidei decidendis vri. non tamen obligantur ad sic procedendum, quia in *dist. cap. statutum* dicitur, *concedimus*, quod in inquisitionis hæreticæ prauitatis negotio procedi possit simpliciter, & de pleno. Quæ uerba non indicant obligationem, sed licentia, & ita tradit Albertin. *tractat. de agnoscend. assert. cathol. & hereticæ. quæst. 34. n. 30.* Vmbert. *Locat. iudic. inquisit. verbo inquisitor, n. 18. sine Zanch. tract. de hæreticis. cap. 9. in princ.* Farinacius *quæst. 185. num. 19.* Sigismund. Scaccia *de iud. cap. 52. n. 2. vers. quin imò poterit.*

3. Sed inquires, quid imporet supradicta clausula, ut procedi possit simpliciter, & de pleno, & absque Aduocatorum, & iudiciorum strepitu & figura?

Respondet optimè Clemens V. in *Clement. sèpe contingit, de uerborum significat. ut uidelicet iudex, cui taliter causa committitur, necessario libellum non exigat, litis contestatione non postulet, tempore etiam feriarum ob necessitates hominum indultarum à iure procedere ualeat, amputet dilationum materia, litem, quantum poterit, fiat breuiorem, appellationes dilatorias, & frustratorias repellendo, partium, Aduocatorum, & procuratorum contentiones, & iurgia, testiumque superfluum multitudinem refranando. Non tamen sic iudex litem abbreviet, quin probationes necessarias, & defensionis legitimæ admittantur. Citationem uero, ac præstationem iuramenti de calumnia, uel malitia, siue de ueritate dicenda, sic ueritas occultetur, per commissionem huiusmodi intelligimus nõ excludi. Verùm quia iuxta petitionis formam pronuntiatum sequi debet, pro parte agentis, & etiam rei, si quid petere uoluerit, est in ipso litis exordio petitio faciendi, siue scriptis, siue uerbo, actis tamen continuo, (ut super quibus positiones, & articuli formari debeant, possit haberi plenior certitudo, & ut fiat definitio clarior) inferenda. Et quia positiones ad faciliorem expeditionem litium propter partium confessiones, & articulos ad clariorem probationem uis longæius in causis admittit, Nos uisum huiusmodi obseruare uolentes statuimus, ut iudex sic deputatus à nobis (nisi aliud de partium uoluntate procedat) ad dandum simul utrosque terminum dare possit, & ad exhibendum omnia acta, & munimenta, quibus partes uti uolunt in causa, post dationem articuloꝝ, diem certam: quandoocunque sibi uidebitur, ualeat assignare, eo saluo quod ubi remissionem fieri contingeret pro testibus producendis, possint etiam instrumenta produci, assignatione huiusmodi non obstantè. Interrogabit etiam partes siue ad earum partes siue ad earum instantiam siue ex officio ubicumque hoc æquitas suadebit. Sententia uero definitiuam, citatis ad id licet non peremptorie partibus in scriptis, & prout magis sibi placuerit, stans, uel sedens proferat, etiam si ei uidebitur, conclusione non facta, prout ex petitione, & probatione, & aliis actis in causa fuerit faciendi. Quæ omnia etiam in illis casibus, in quibus per aliam constitutionem nostram, uel alias procedi potest, simpliciter, & de pleno, ac sine strepitu, & figura iudicij uolumus obseruari. Si tamen in praxim talibus solemnis ordo iudicarius in toto, uel in parte non contradicentibus partibus obseruetur non erit processus propter hoc irritus, neque etiam irritandus. Hæc Clemens V.*

4. Ex qua constitutione primò constat integra remanere quæ sunt iuris naturalis: siquidem probationes necessarias ad ueritatem indagandam omittit non debent citatioque partium, & illarum defensio legitime conceduntur, solum enim sublata: censentur solemnitates, quæ ex iure postiuo expostulantur. sic Emeric. *3. part. directori. quæst. 55.* & ibi Pegna *comment. 104. in fine* Paramus *de origine sanctæ Inquisitionis. lib. 3. quæst. 4. rubr. de forma, & ordine iudicario, n. 45.* Vmbert. *Locat. in iudic. inquisit. verbo de pleno.* Farinacius *quæst. 185. n. 14.* Et 6. Albertin. *rr. de agnosc. assertio cathol. q. 34. n. 31.*

5. Quæ autem solemnitates sint admittæ, & quæ omittæ, non est facile explicari. Primò omitti potest libellus etiam parte petente. At omitti non potest petitio in actis scribenda, quia iuxta petitionis formam pronuntiatum sequi debet: & notauit glossa in *supradicta Cle. verbo necessario. in fine.* & in *uero pronuntiatum*, ubi optimas rationes adducit, quare petitio in actis scribi debeat. Menochius *de arbitrariis lib. 1. quæst. 18. per totum.* Secundo omitti potest litis contestatio: sic tradit Pegna *director. 2. part. cõment. 19.* Sigismund. Scaccia *tractat. de iudicij, c. 103. num. 10.* Menochius *suprà* Farinacius *de hæresi. quæst. 185. n. 17.* Dacian. *tract. crim. lib. 5. cap. 26. n. 11.* & *cap. 34. n. 5.* Neque obicit textus in *cap. cum contumacia, de hæreticis. in 6.* ubi inquisitus citari debet, ut de fide respondeat, per quem textum affirmat. Caret jus *tractat. de hæreticis. n. 111.* requiri litis contestationem, si delinquens præsens sit. Non inquam, obstat, quia

ex supradicto textu solum inferitur citandum esse reum, inferendo causam in citatione. Dubitat autem glossa, an ex eo quod in iis causis litis contestatio possit omitti, possint etiam negari deliberatorie à reo petita, siquidem in aliis causis, in quibus figura iudicij seruatur, concedenda, sunt, si petatur, & notatur *cap. cum accusatus. 3. quæst. 3.* argui pro, & contra glossa, nec resoluit. At credo deliberatorias aliquos arbitrio iudicis dandas esse, quæ in defensionem ipsius uilæ fuerint necessarias: cum enim ipse reus possit iudicem recusare, si suspicet sit, possitque actorem reconuenire, necessariò ad hos, & alios effectus deliberatoria concedenda est.

6. Tertio agitari, & sententiarum potest hæc causa feris ob necessitatem hominum inductis, quales sunt vindemiarum, & messium, etiam partes renuunt, quod in aliis causis fieri non potest: sic expressè Clemens *suprà. & glossa ibi, verbo ob necessitate.* An autem feris inductis in honorem Dei, & Sanctorum, & ob coronationem Principis repente inductis possit hic iudex procedere? Negat glossa. At contrarium credo praticari favore fidei: & probat *cap. si de feris*, ubi sententia in feris prolata inuualida est, nisi necessitas urgeat, & pietas iudicet: sed pietas, & religio conuenit causam hęc abbreviare. Ergo ex hac parte omnibus feris tractari poterit.

7. Quarto amputat dilationum materiam, abbreviat litem, exceptiones, appellationesque frustratorias repellit, resecat iurgia, testium multitudinem refranat. Quæ omnia licet in omni causa, in qua figura iudicij seruatur, obseruanda sint, sit tamen in hac causa, in qua de pleno simpliciter, & summarè proceditur, ut bene dixit glossa *verbo exceptiones.*

8. Quintò requiritur citatio, sed sufficit uocata, cum aliis in principio cause requiratur trina, uel peremptoria, ut in *cap. quoniam, §. porro, ut litem non consist.* & habetur *cap. de illius. 2. 4. quæst. 3.*

9. Sextò expostulatur iuramentum calumniæ, ueritatis, & malitiæ, quamuis si tacite omittantur, non uideatur obinde processus uirtuosus, *c. 1. de iuramento calumniæ, in 6.* & tradit glossa *supradictæ. Clemens. uerbo non excludi.*

10. Septimò conceduntur reo defensionis legitimæ, & tempus necessarium ad illam faciendam, admitti debet appellatio ab interlocutoria, aliàs contra ius procederetur: & tradit Pegna, *3. part. cõm. 103.*

Octauò citantur partes ad audiendam sententiam, sicut in aliis causis: ac in hac non citantur peremptorie, quia non concluditur causa, sed locus datur uerbis probationibus, & defensionibus, & notauit glossa *ibi, uerbo conclusio.*

Notandus sententia ferenda semper est in scriptis, aliàs nullius ualoris, sicut in aliis causis ordinem iudicarium seruandus: & fuit maxime conueniens, ne ueritas occultaretur. Vide præter DD. suprà relatos, specialiter glossam.

PUNCTVM II.

De modo procedendi in crimine hæresis uia accusationis.

1. Hic modus procedendi non est in usu.
2. Si tamen quis illum uoluerit, admittendus est neque ad penam rationis cogetur se subscribere, tamen si grauior arbitrio Inquisitoris obicit puniri, & in probatione desit.
3. Si se ad penam rationis subserpsit, & in probatione desit, tamen si aliquis sententiam ad illam esse condemnandam, probabilius est oppositum.
4. Expenditur modus in sistendi hanc accusationem.
5. Accusare omnes possunt.
6. Infames laici contra clericum, pupilli, & minores cum auctoritate tutoris excommunicati, si alij non sint.
7. Intimicus capitalis admitti etiam potest ad accusandum, cautè tamen.

1. Communiter Doctores aduertunt hanc modum procedendi in crimine hæresis consuetudine esse abrogatum quia in hoc tribunali publicis est minister constitutus, quem uulgo *fiscalem* dicimus, qui personam accusatoris subit, & reos accusat, necesse ad penam rationis subseribit, aut ad alias quas falsi accusatores pati solent, ut optimè notauit Pegna, *direct. 3. part. cõment. 14. numer. 67. vers. sed cum hodie.* Decianus *tractat. crim. lib. 1. cap. 28. numer. 8. in fine.* Farinacius *quæstion. 165. num. 40.* Paramus *de origine sanctæ Inquisitionis. lib. 3. quæstion. 9. numer. 15. & sequentibus.* Scaccia *de iud. cap. 52. numer. 6. & sequentibus.* Ratio autem, quare penis accusatoris non probantis hic minister fiscalis non subseribatur, est, quia necessitate officij ob bonum publicum accusat, & quin nunquam accusat, nisi testes habeat. Quapropter iurata accusatoris non ex malitia, sed ex necessitate officij compulsi.

2. Verum si aliquis accusator accusatoris instet, & requirit